

BPSD

*Svenskt register för Beteendemässiga och
Psykiska Symptom vid Demens*

Eva Granvik

Nationell koordinator

www.bpsd.se

Sökning i PubMed

PubMed
[Create RSS](#) [Create alert](#) [Advanced](#)

Format: Summary Sort by: Most Recent

[Send to](#)

Search results

Items: 8

PubMed
[Create RSS](#) [Create alert](#) [Advanced](#)

Format: Summary Sort by: Most Recent

Search results

Items: 4

PubMed
[Create RSS](#) [Create alert](#) [Advanced](#)

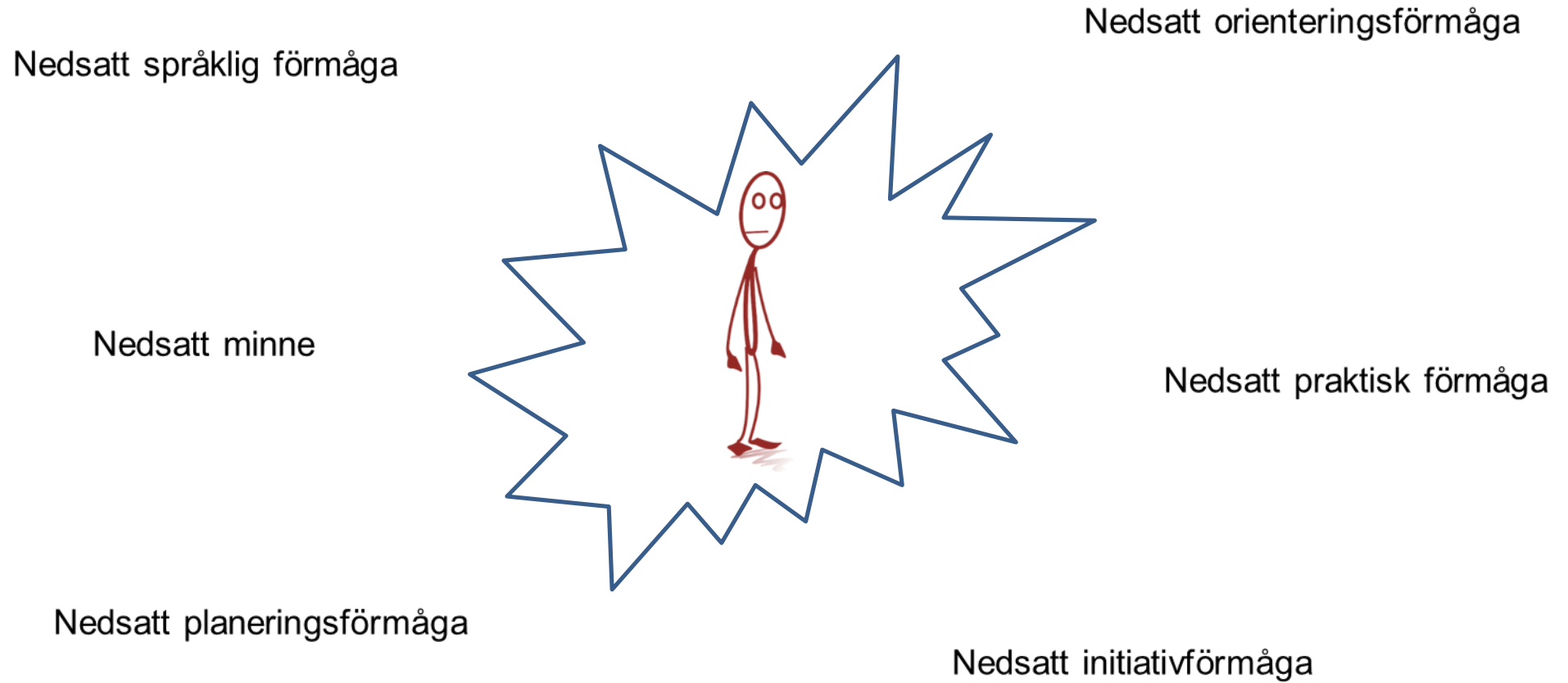
Format: Summary Sort by: Most Recent

[Send to](#)

Search results

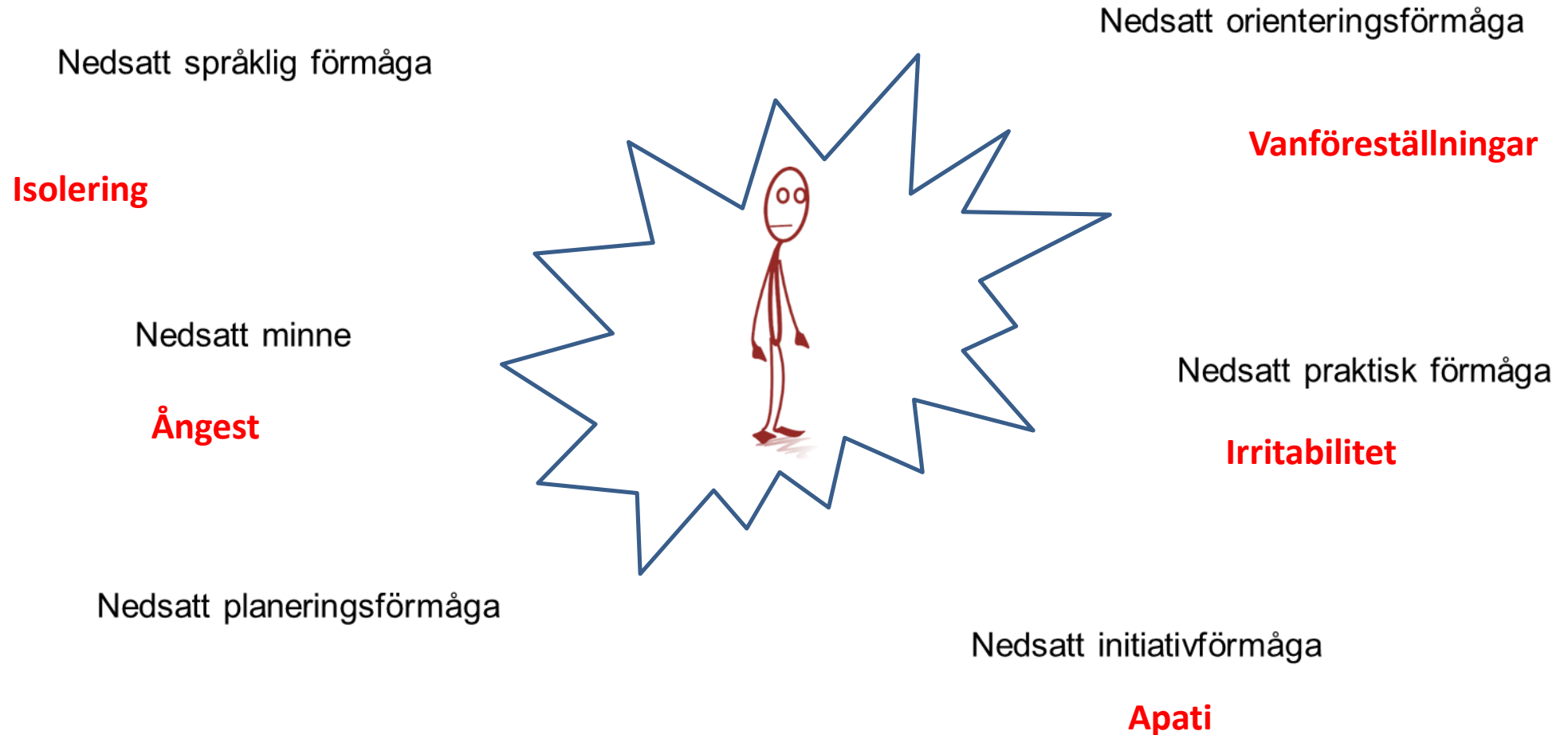
Items: 9

Vad är en kognitiv sjukdom ?

Vad är BPSD?

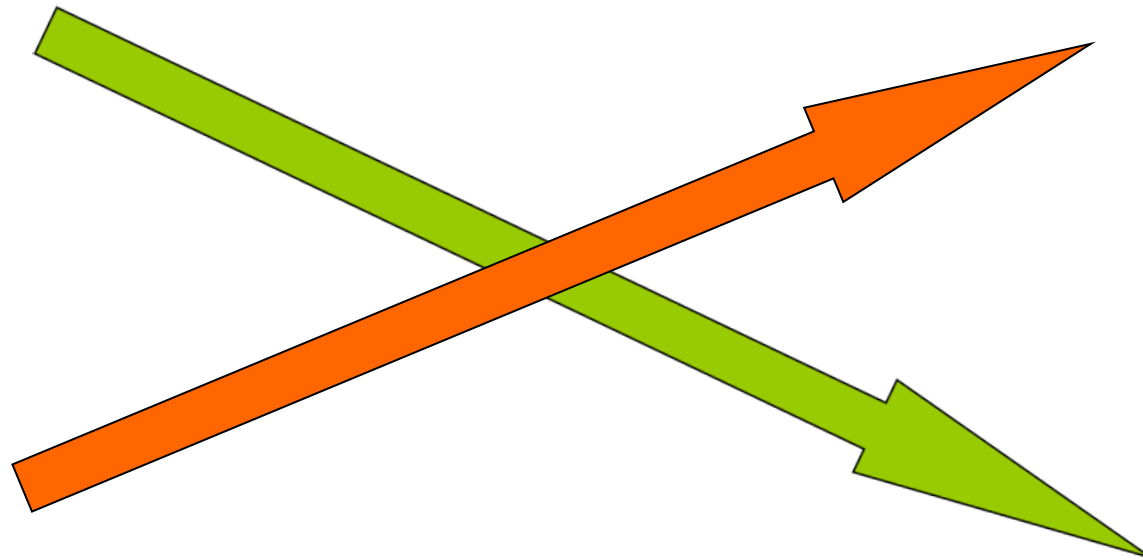
Omgivningens krav

Symptombild över tid

Kognition

BPSD

Mild

medelsvår demens

Exempel på tänkbara orsaker

- Miljön ej anpassad
- Fysisk sjukdom (smärta, infektion etc)
- Felaktiga läkemedel
- För höga/låga krav
- Felaktigt bemötande

Cohen-Mansfield (2013)

Suttit i samma ställning mer än två timmar	49,7 %
Hade fel belysning	27 %
Frös	15 %
Hade klåda	9 %

Studie av Cohen-Mansfield (2015), gjord i USA (n=89)

Behov	Andel som inte fick detta tillgodosett, forskarna	Andel som inte fick detta tillgodosett, vårdarna
Ensamhet, avsaknad av social interaktion	68,5 %	
Meningsfull sysselsättning	59,6 %	
Smärta	8 %	
Hunger	4,5 %	
Obekväm sittställning	6,7 %	

Studie av Cohen-Mansfield (2015), gjord i USA (n=89)

Behov	Andel som inte fick detta tillgodosett, forskarna	Andel som inte fick detta tillgodosett, vårdarna
Ensamhet, avsaknad av social interaktion	68,5 %	48,3 %
Meningsfull sysselsättning	59,6 %	
Smärta	8 %	
Hunger	4,5 %	
Obekväm sittställning	6,7 %	

Studie av Cohen-Mansfield (2015), gjord i USA (n=89)

Behov	Andel som inte fick detta tillgodosett, forskarna	Andel som inte fick detta tillgodosett, vårdarna
Ensamhet, avsaknad av social interaktion	68,5 %	48,3 %
Meningsfull sysselsättning	59,6 %	46,1 %
Smärta	8 %	
Hunger	4,5 %	
Obekväm sittställning	6,7 %	

Studie av Cohen-Mansfield (2015), gjord i USA (n=89)

Behov	Andel som inte fick detta tillgodosett, forskarna	Andel som inte fick detta tillgodosett, vårdarna
Ensamhet, avsaknad av social interaktion	68,5 %	48,3 %
Meningsfull sysselsättning	59,6 %	46,1 %
Smärta	8 %	10,1 %
Hunger	4,5 %	
Obekväm sittställning	6,7 %	

Studie av Cohen-Mansfield (2015), gjord i USA (n=89)

Behov	Andel som inte fick detta tillgodosett, forskarna	Andel som inte fick detta tillgodosett, vårdarna
Ensamhet, avsaknad av social interaktion	68,5 %	48,3 %
Meningsfull sysselsättning	59,6 %	46,1 %
Smärta	8 %	10,1 %
Hunger	4,5 %	4,5 %
Obekväm sittställning	6,7 %	

Studie av Cohen-Mansfield (2015), gjord i USA (n=89)

Behov	Andel som inte fick detta tillgodosett, forskarna	Andel som inte fick detta tillgodosett, vårdarna
Ensamhet, avsaknad av social interaktion	68,5 %	48,3 %
Meningsfull sysselsättning	59,6 %	46,1 %
Smärta	8 %	10,1 %
Hunger	4,5 %	4,5 %
Obekväm sittställning	6,7 %	1,1%

Smärta och demens

Smärta och demens / BPSD

- Fakta
  - 30-60% av patienter på demensboenden upplever smärta dagligen
  - Oftast odiagnostiserat och obehandlat!!
    - Nedsatt kommunikation p.g.a. kognitiv nedsättning
  - Oftast sämre läkemedelsbehandling!!
    - Lägre doser, ffa starka opioder
    - Oftare v.b. ordinationer

OBS! Ingen förhöjd konfusionsrisk under opioidbehandling!!

(Behavioural Neurology, Husebo et al 2016)

Smärta och BPSD

⇒ Smärta kan vara en trigger för BPSD symptom

Indikation för smärtbehandling vid BPSD:

- Agitation, aggressivitet
- Motorisk oro, vandringsbeteende
- Skrikbeteende
- Depression
- Förändrat matsituation
- Sömnproblem

Smärtbehandling

- Paracetamol som bas
  - 1g 3 x dagligen
- Tillägg av starka opioider
  - Dolcontin / Oxycontin
  - Smärtplåster Fentanyl / Buprenorfin

Smärta

23 311 personer (data från BPSD-registret 2010 – 2015)

32,8 % bedömdes ha smärta (med eller utan lkm)

Av dessa hade 79,9 % smärtstillande behandling.

Medelvärde NPI (förekomst av BPSD) för de med smärta: **29,9**

Medelvärde NPI (förekomst av BPSD) för de utan smärta: 20,9

Guidelines för behandling av BPSD

- Storbritannien
  - **Optimising treatment and care for behavioural and psychological symptoms of dementia: A best practice guide, 2013**
- Australien / Nya Zeeland
  - **Assessment and Management of People with Behavioural and Psychological Symptoms of Dementia (BPSD): A Handbook for NSW health Clinicians, 2013**
- Kanada
  - **Best Practice Guideline for Accommodating and Managing Behavioural and Psychological Symptoms of Dementia in Residential Care, A Person-Centered Interdisciplinary Approach, 2012**
- IPA (Internationa Psychogeriatric Association)
  - **Behavioral and Psychological Symptoms of Dementia(BPSD), Educational Pack**
- Danmark
  - **National klinisk retningslinje for udredning og behandling af demens, 2013**
- Norge
  - **Utredning av demens i primærhelsetjenesten/primærsektoren, 2013**
- **Sverige**
  - **Socialstyrelsens riktlinjer: nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom, 2010**
  - **Läkemedelsverkets rekommendationer, 2008**

Behandling av BPSD är en kombination av

Icke farmakologiska
åtgärder

+

Farmakologiska
åtgärder

Neuroleptika vid BPSD

Fakta

- **Sverige:** (344 personer på demensboende)

Inappropriate long-term use of antipsychotic drugs is common among people with dementia living in specialized care units.

[Gustafsson M](#)¹, [Karlsson S](#), [Lövheim H](#)., 2013 Feb 8;14:10

- 38% av personer på demensboende har neuroleptika
  - » bara 39% av de hade indikation enligt riktlinjer
  - » 72% hade ingen dosanpassning under 6 mån

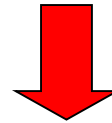
- 54 - 70% förhöjd mortalitetsrisk vid neuroleptika
  - dosberoende
  - behandlingstid

(Shekelle et al, JAMA 2011; Schneeweiss et al BMJ 2012)

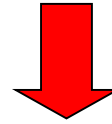
Neuroleptika vid BPSD

(Bannerjee S. 2009, UK National Health Service, time for action)

100 personer med demens

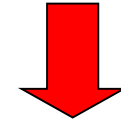
neuroleptikabehandling i ca 12 veckor

bara 20 upplever någon positiv effekt

1 dödsfall

1 CVI

Hinder för vårdåtgärder (Ervin et al 2014)

- Brist på tid
- Brist på personal
- Dåligt samvete
- Okunskap

Nervimpulsens hastighet

Normalt: 100-150m/sek

Nervimpulsens hastighet

Medelsvår-svår demens: 0,5-2m/sek

Hur ska dessa kunna mötas?

“Flippa dig”

BPSD-registret

- ett sätt att arbeta utifrån

Socialstyrelsens Nationella riktlinjer

För att lyckas i behandlingen av BPSD krävs:

---

1. Observation
2. Analys
3. Åtgärd
4. Utvärdering

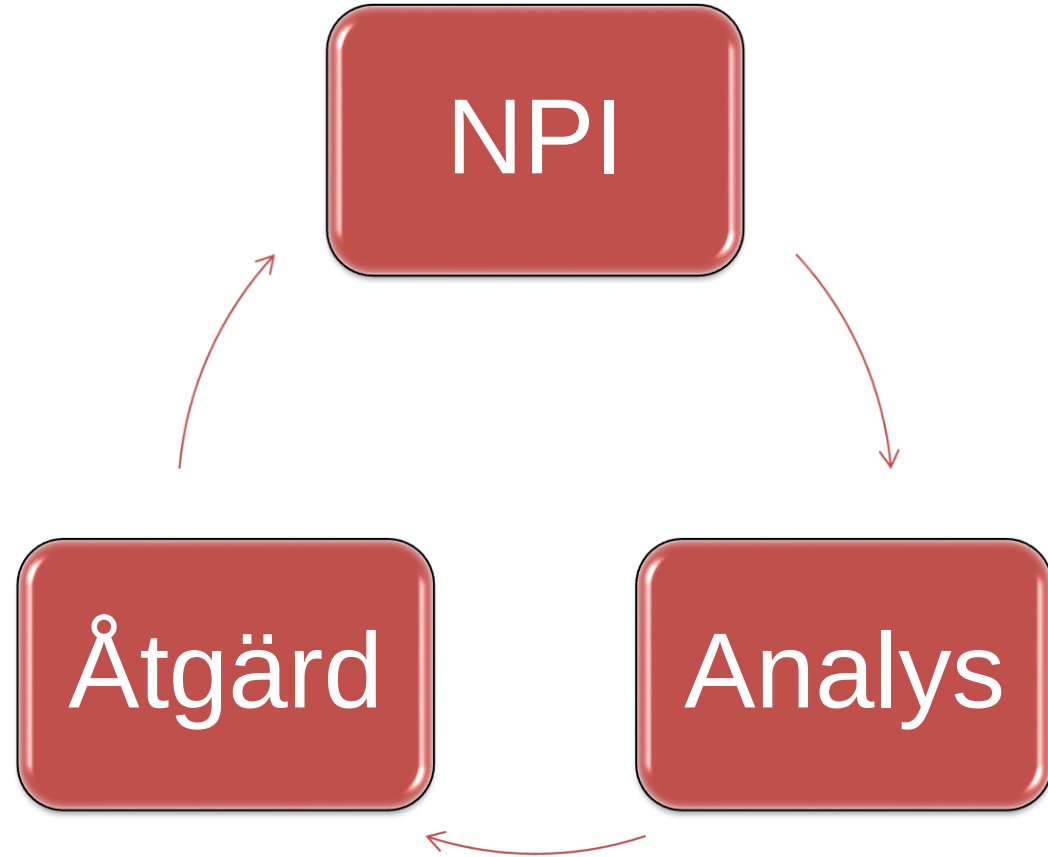
(Läkemedelsverket, 2008)

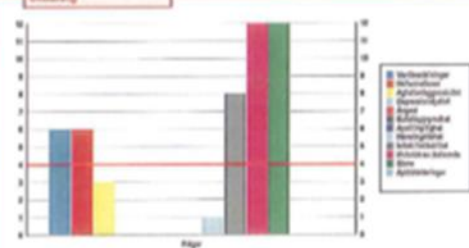
1. NPI-skalan
2. Checklista (team)
3. Team + närstående
4. NPI-skalan

Ständiga uppföljningar
genom regelbundna
skattningar

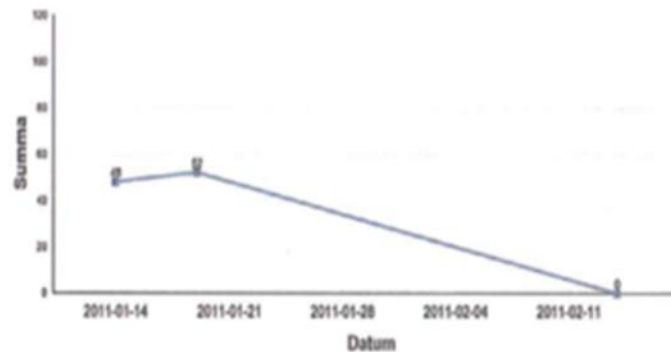

244 48

Özellik Extra nefesimizi de kullanın, SARAFESON®.

Patientennummer _____

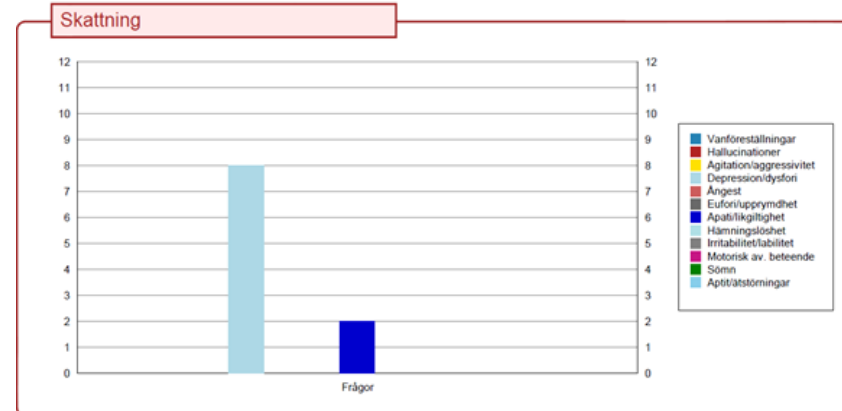
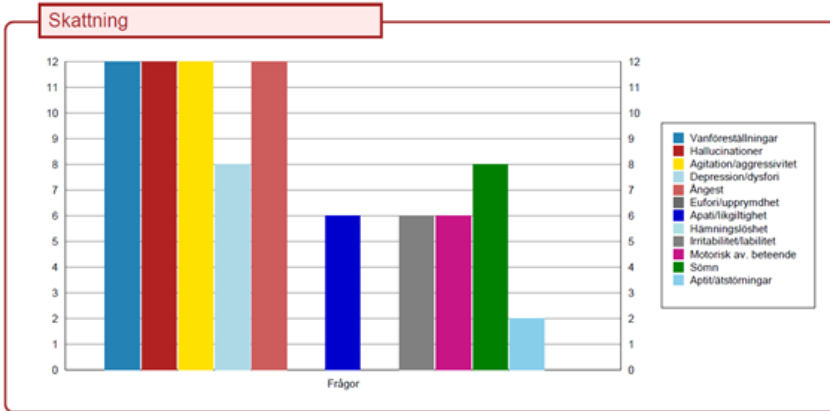
BPSD-registret gör skillnad för;

- Personen med demenssjukdom
- Enhetens kvalitetsutvecklingsarbete
- Närstående
- Personal

Foto; Tore Grönlund

Skilnad för den enskilde individen

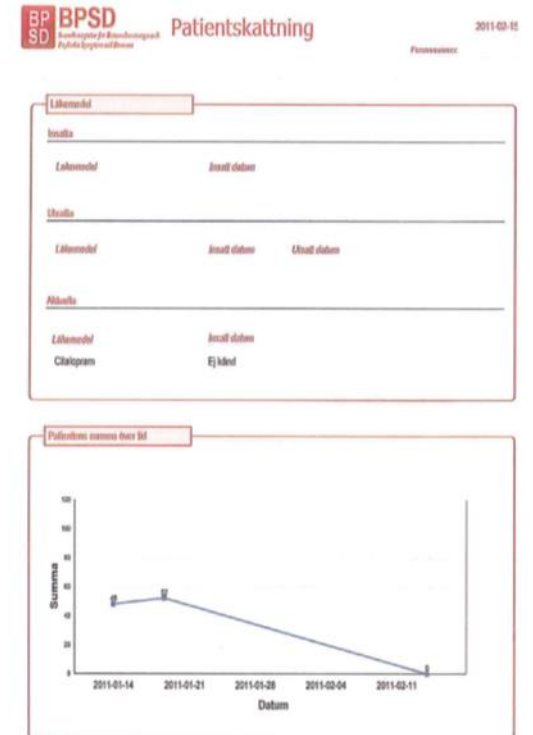
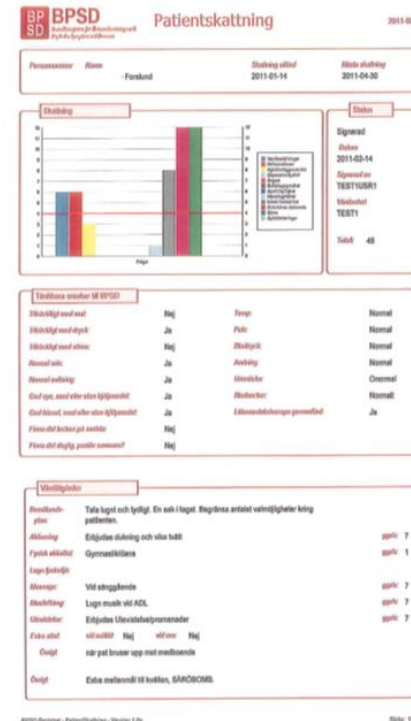

Enkät till 400 chefer, 2014

Tittar på resultat på individnivå

Bristande kunskaper i förbättringsarbete

Hur vet vi att en förändring är en förbättring?

Fleminggatan, Gävle

- Mål: minska förekomsten av apati hos vårdtagarna
- Åtgärd: struktur (avsatt tid, whiteboardtavlor)
- Resultat: poängen för apati minskade med 55 % på 3 månader

Bieffekt: ökat ansvar för kontaktpersonen, bättre samarbete i teamet, ökat intresse för förbättringsarbete

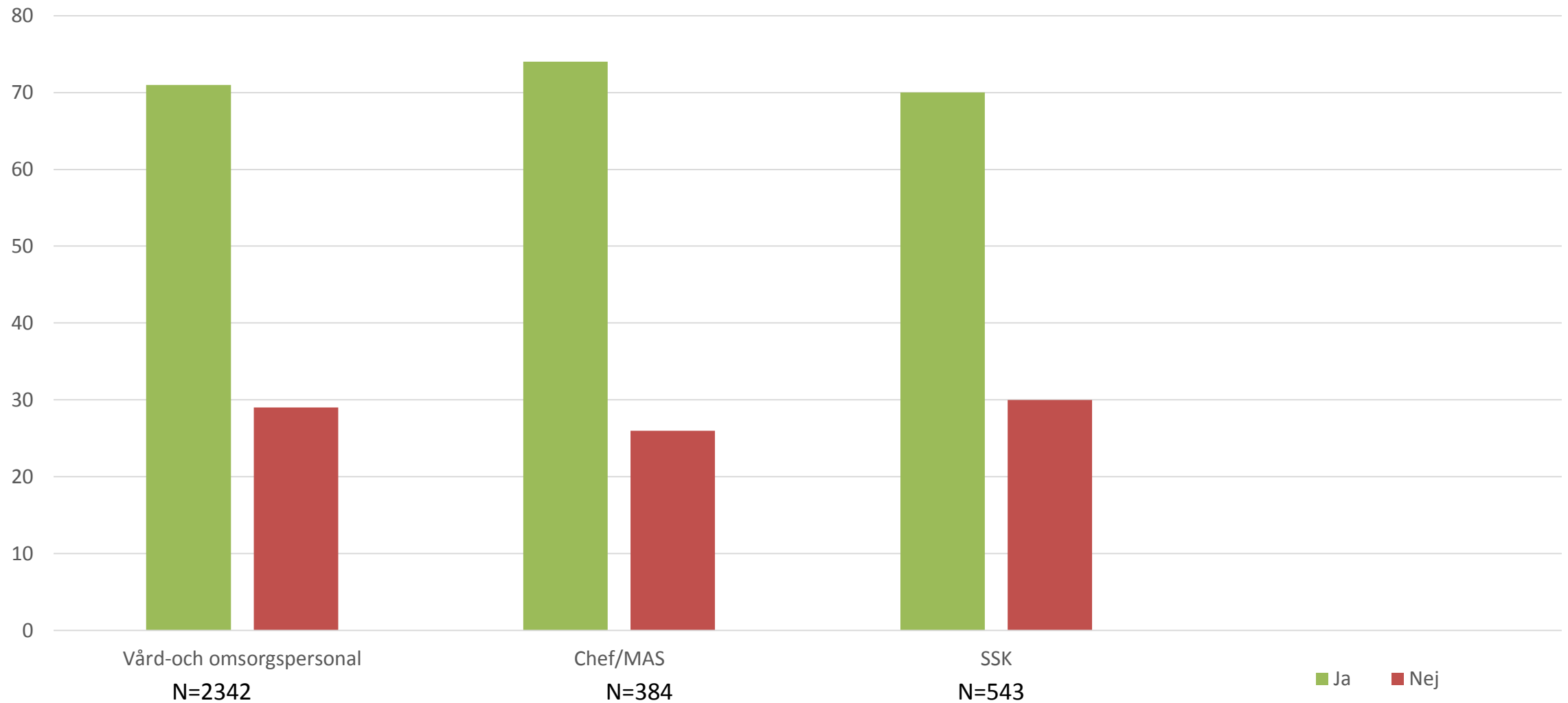
Resultat, Österbo (Lund, 48 platser)

	Benzodiazepiner (Sobril, Oxascand, Rohypnol)	Risperidon (Risperdal)	Haloperidol (Haldol)	Klometiazol (Heminevrin)
Projektstart 2014	23/48	12/48	1/48	1/48
November 2016	8/48	2/48	0/48	0/48

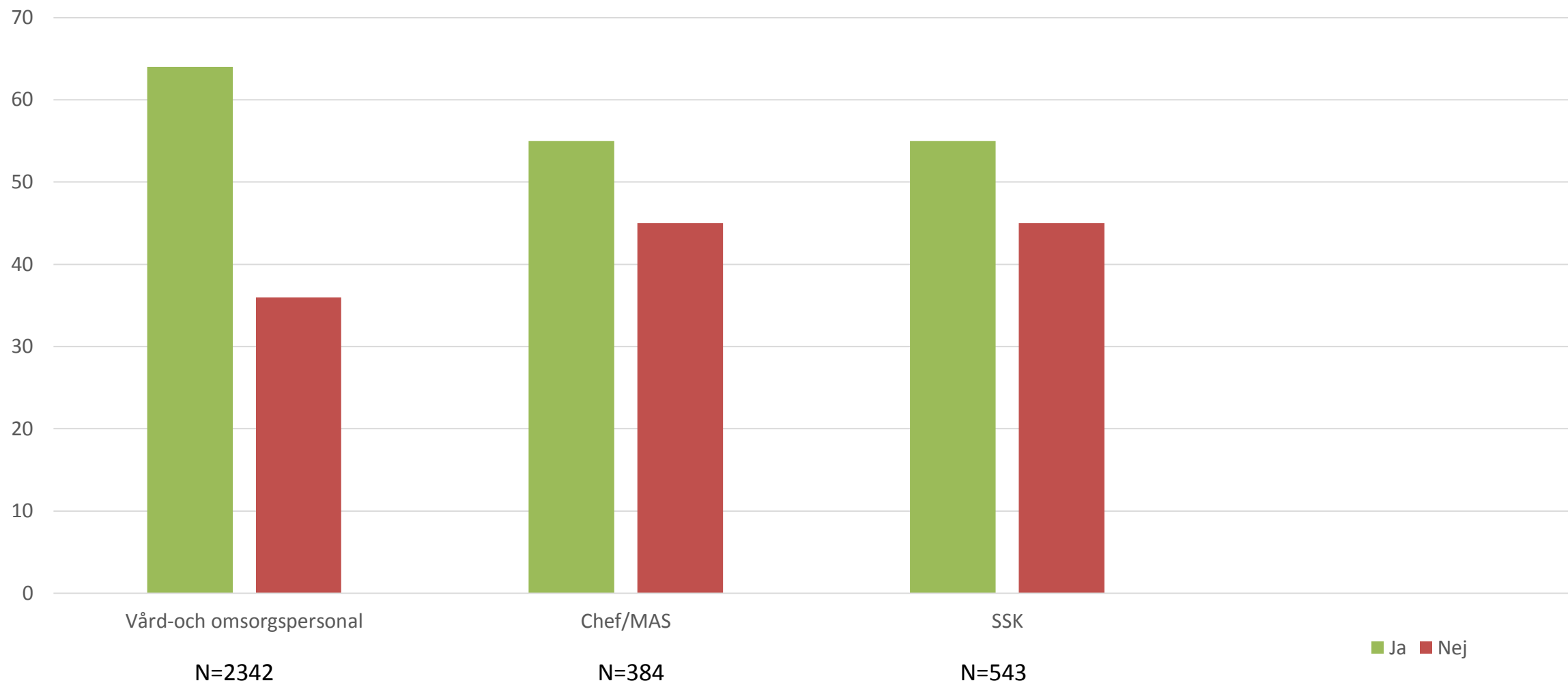
	2013	2014	2015	2016
Fallolyckor	141	126	114	69

Skillnad för personalen

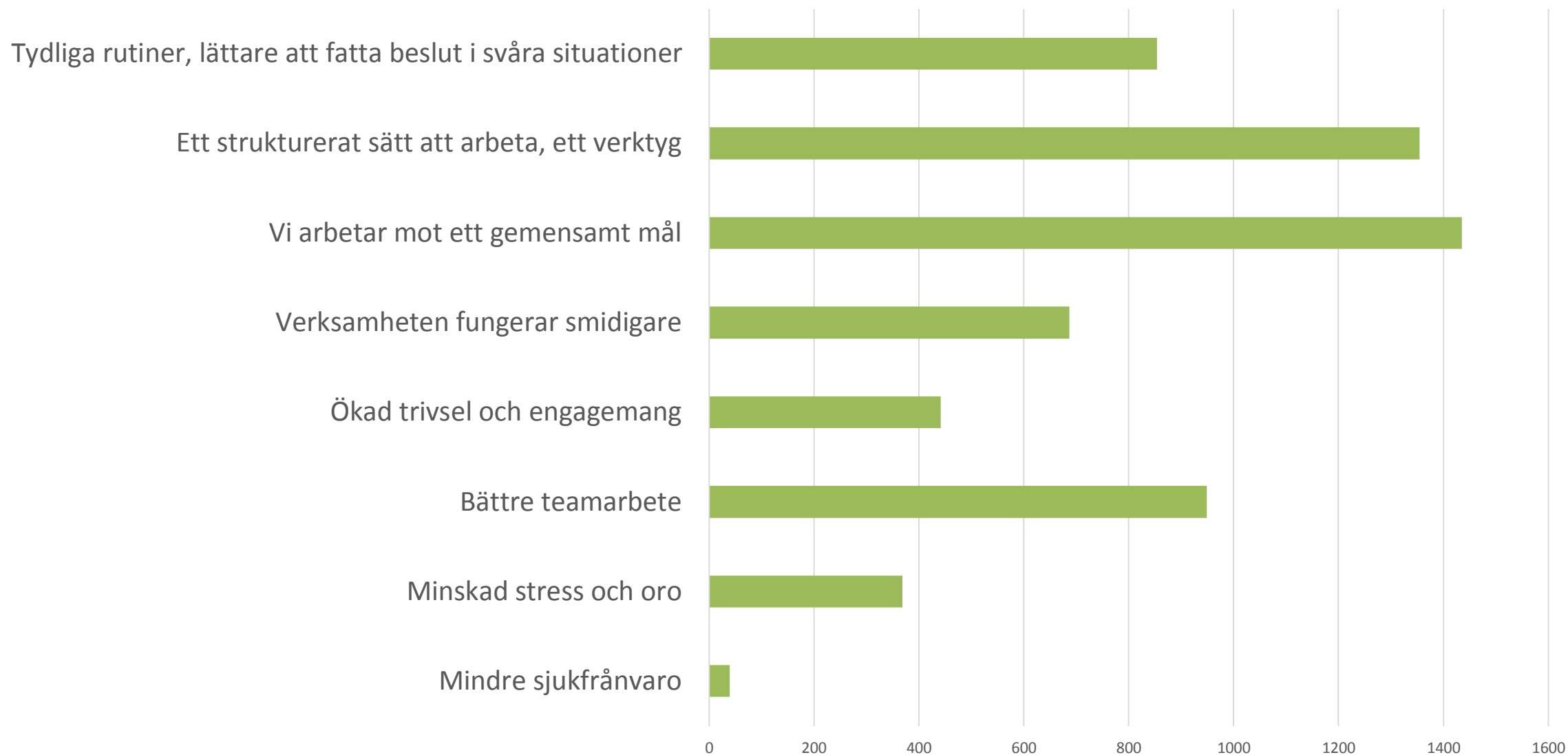
Har kompetensen höjts hos vård-och omsorgspersonalen?

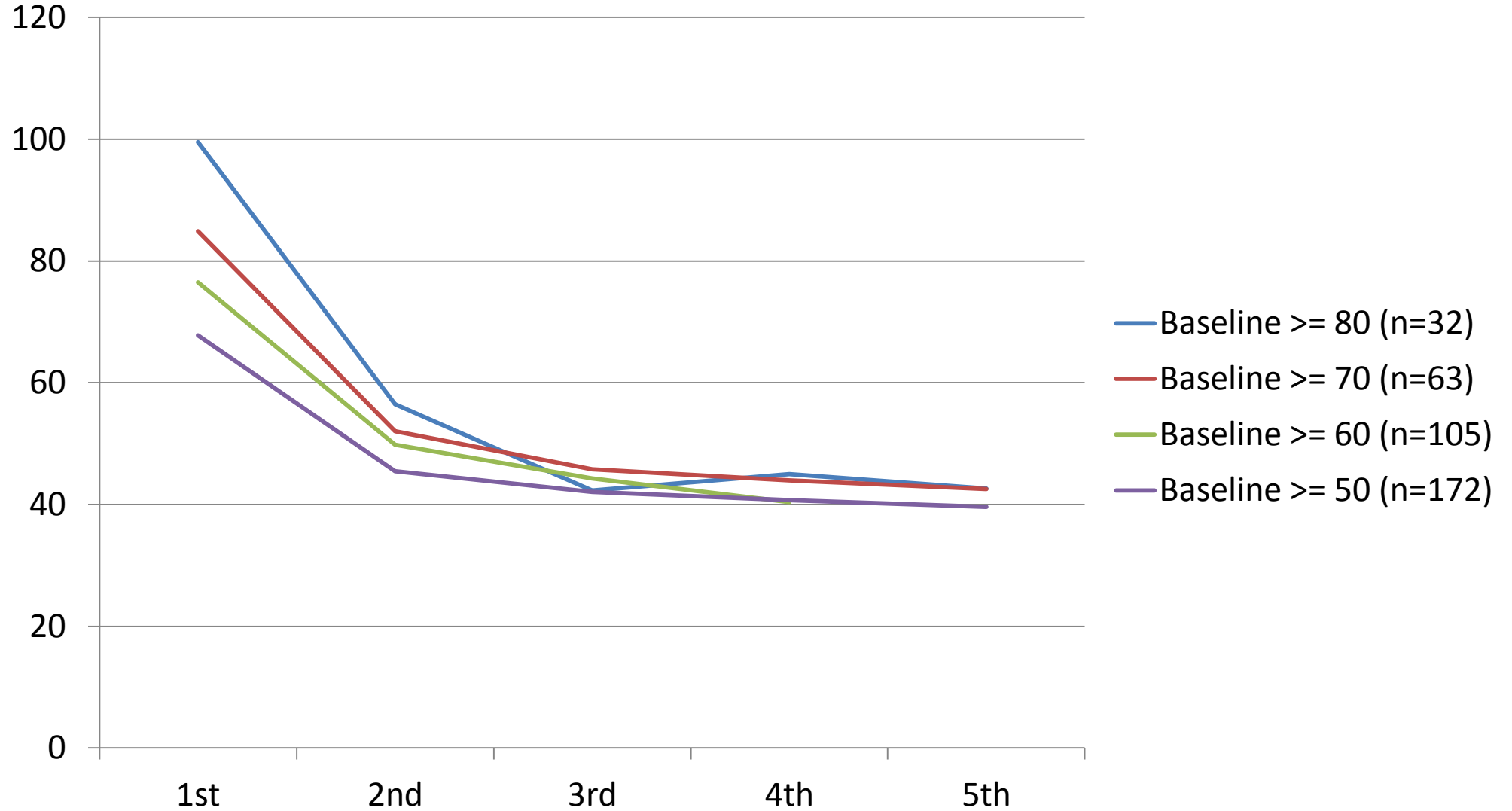
Upplever du att arbetsmiljön för medarbetarna har förbättrats sedan ni började arbeta med BPSD-registret?

På vilket sätt?

Fungerar det?

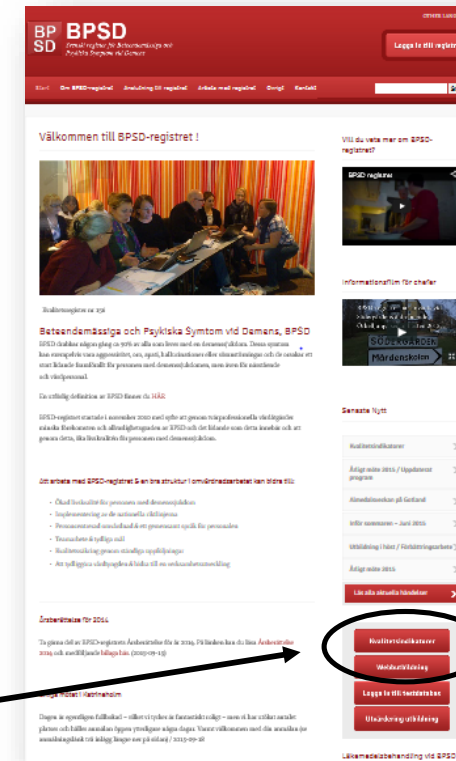

Kvalitetsindikatorer

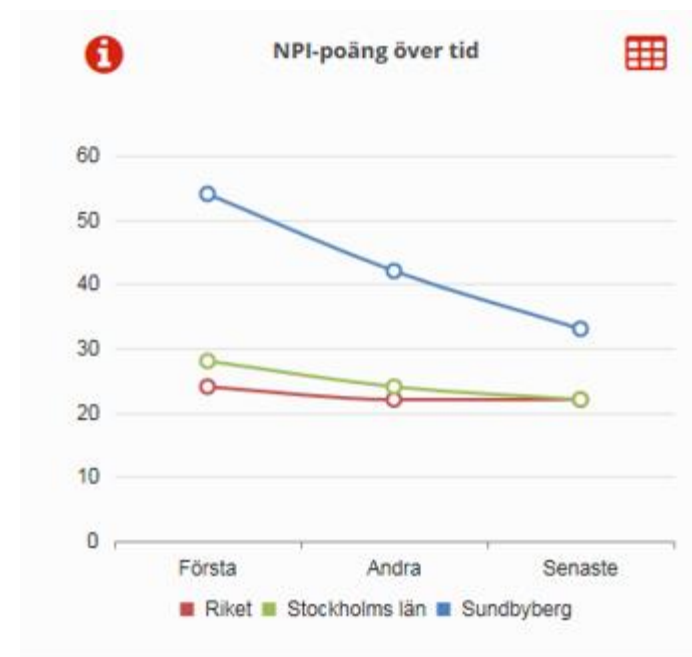
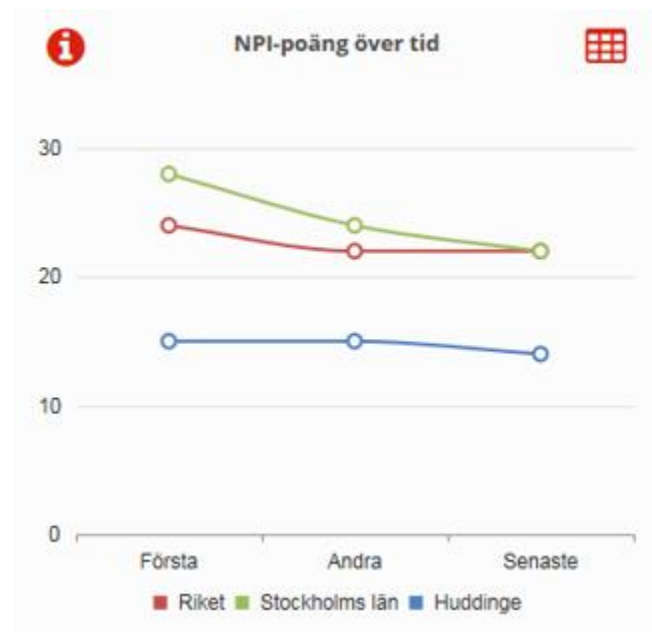
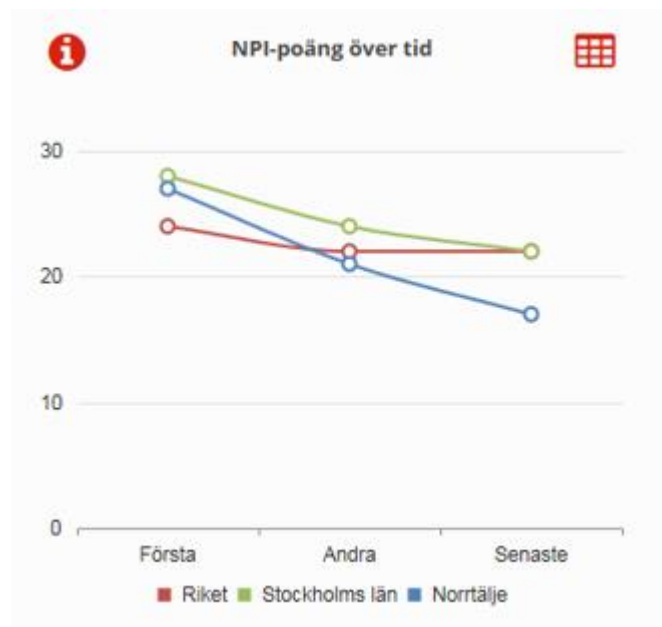
På hemsidan visas viss statistik
öppet för alla

Resultat kan jämföras mellan
rike, län, kommun (stadsdel)

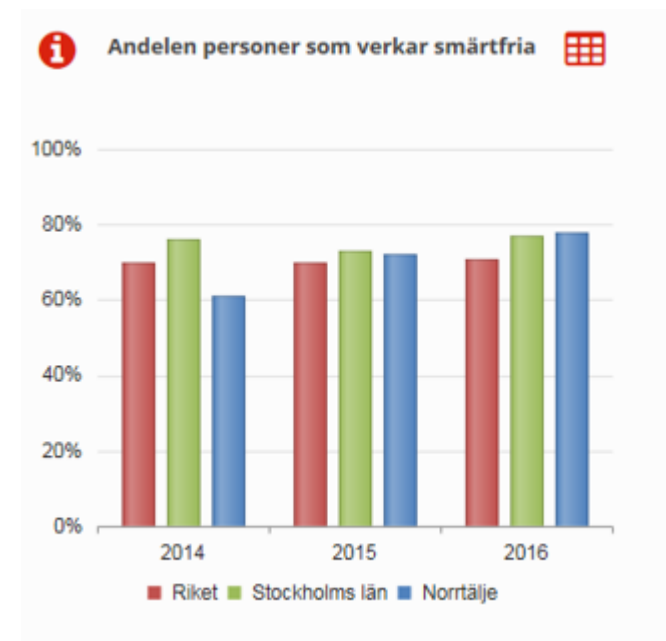
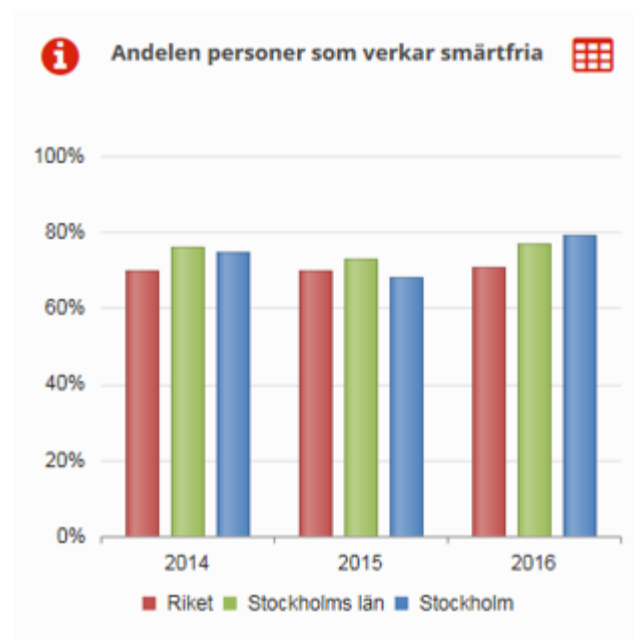
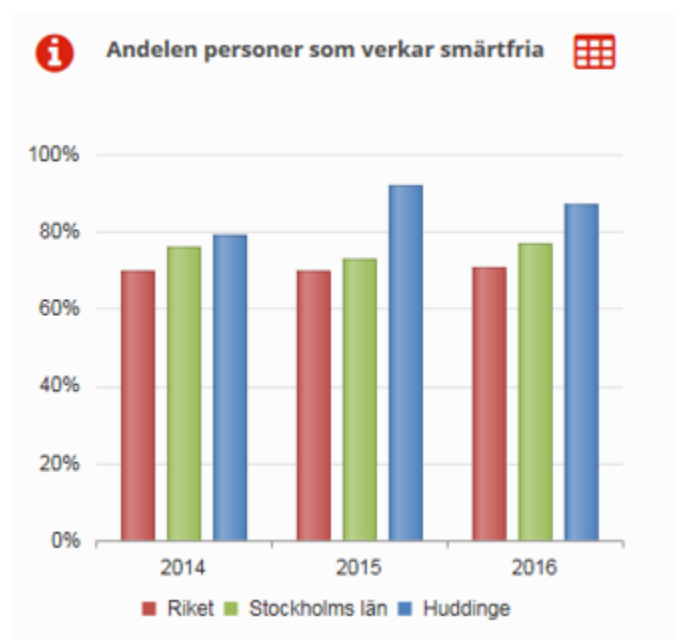
www.bpsd.se

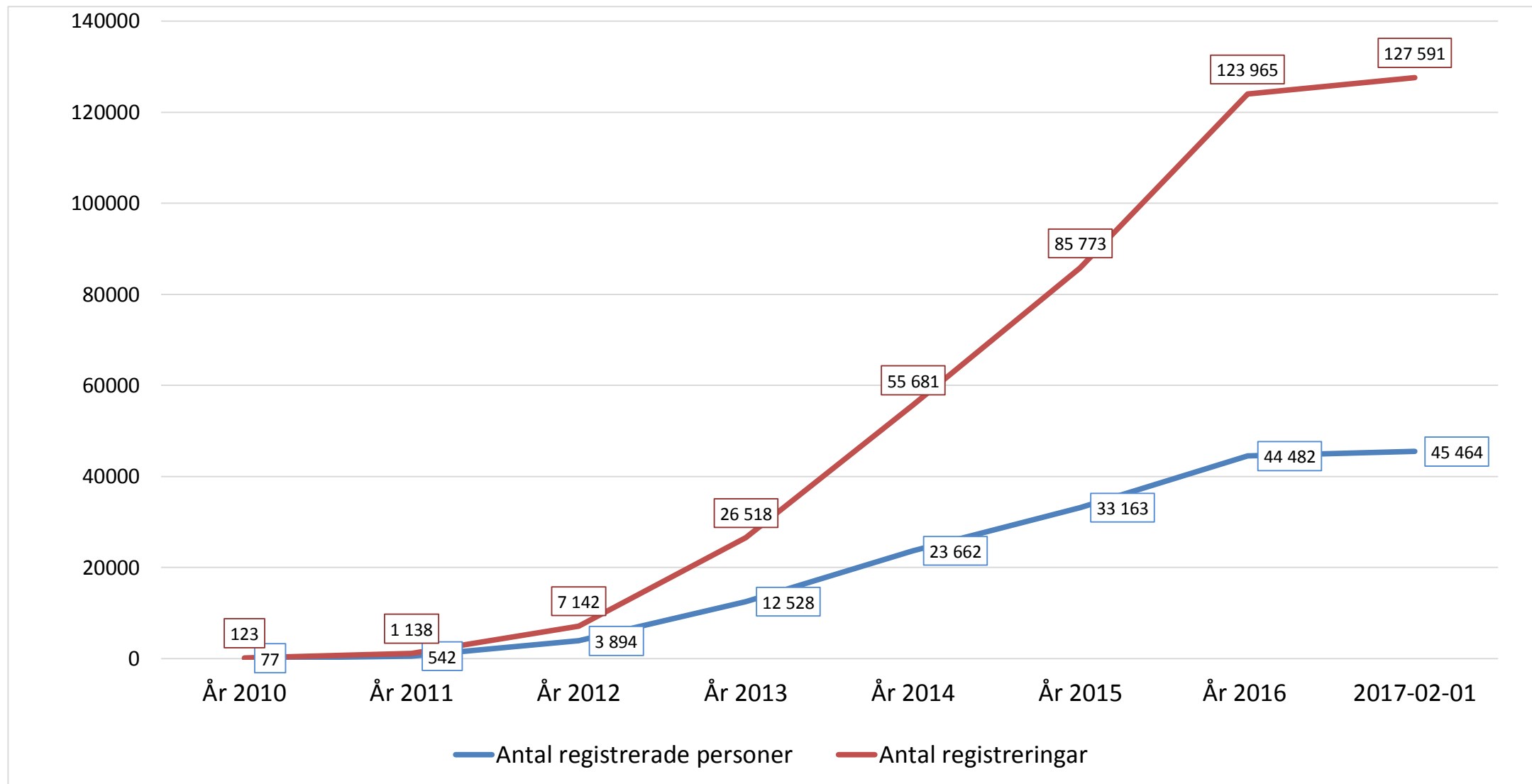
Hur är förekomsten av BPSD i olika kommuner?

Hur många är smärtfria i olika kommuner?

Aktuellt läge 2017-02-01

Pilehuset, Köpenhamn

**”Så länge det inte finns något botemedel
mot demenssjukdom är god omvårdnad
den bästa behandlingen”**

Astrid Norberg